

י"ד במר-השון תשפ"ב, 20.10.2021

גיליון מס' 776

פרשת וירא

למה השולחן לא ערוך?!

מאת מיכל אפרתי, מילאנו

אברהם יושב פתח האוהל כחום היום ומחכה לאורחים. הוא כואב ודואב אחרי ניתוח קשה ועדיין משקיע את כל כולו כדי להכניס את האורחים בצורה הכי מכובדת שאפשר.

בהמשך הפרשה, אחיין של אברהם, לוט, מוסר את נפשו כדי להכניס אורחים. הוא מסכן את עצמו ואת המשפחה שלו כדי לא להשאיר את האורחים לישון ברחוב וכדי להכין להם ארוחת ערב.

יעברו עוד כמה פרקים והעבד של אברהם ילך עד לחרון כדי למצוא אשה לבנו- יצחק. הוא מחליט שאם הוא הלך כל כך רחוק הוא לא יביא סתם אשה. הוא צריך להביא אשה שתתאים למשפחה והוא עושה מבחן אשיות לכלה הפוטנציאלית. המבחן הזה בודק את מידת הכנסת האורחים של הגברת וכמו שאנחנו יודעים, רבקה בת בתואל היא הזוכה בריאליטי הזה בציון 'מעל למצופה', ברמה כזו שהעבד לא חלם עליה בכלל- היא לא שואבת מים רק לו אלא לכל אנשיו ואפילו לגמלים (פעולה שדרשה ממנה שעות רבות של עבודה).

הכנסת אורחים היא אכן מידה שמאפיינת את משפחתו של אברהם. לא סתם נכתבו מדרשים רבים על האוהל של אברהם שהיה פתוח לכל רוח, ועל האשל שנטע שהוא אש"ל, ועוד מדרשים רבים העוסקים בהכנסת האורחים של אברהם.

למה דווקא הכנסת אורחים היא המצווה המשפחתית?

ספר בראשית במהותו הוא 'דרך ארץ קדמה לתורה', הוא מלמד אותנו מידות והתנהגות. אבל למה יש דגש דווקא על המצווה הזו? חסרות מצוות בין אדם לחברו שאפשר לעסוק בהן? לא נכון לומר שאין התייחסות למצוות אחרות, אבל המצווה בה' הידיעה, שמאפיינת את משפחת אברהם, היא הכנסת אורחים.

השאלה היא למה?

אמנם מצוות הצדקה היא המצווה שמתקשרת אצלנו יותר מכל למידת החסד, אבל התורה בחרה בהכנסת אורחים כי יש בה ממד נוסף שאין במצוות הצדקה.

בצדקה יש היררכיה. יש את הנותן העשיר, ויש את המקבל העני. בצדקה יש גם ממד של שיפוטיות. יש 'עני שאינו הגון' ואיתו יש תמיד את השאלה המרחפת באוויר – האם הוא באמת צריך? אולי הוא מרמה אותי? באמת אין לו? מה הוא יעשה עם הכסף שנתתי לו? אולי הוא יקנה בו סמים?

גם בהכנסת אורחים המקבל הוא נזקק. הוא זקוק למקום לאכול בו, לישון בו או לטרמפ כדי להגיע (בהשפעת הרב מלמד שאומר שלקחת טרמפיסטים היא הכנסת האורחים המודרנית). הוא זקוק לחברה או לתשומת לב (ובתור אחת שמבלה נצורה בבית בשבתות כי אין ערוב, אז אני יכולה להעיד שלפעמים דווקא המארח הוא הנזקק בסיפור), אבל הוא נזקק זמני. יום או יומיים אחר כך המצב יכול להתהפך והאורח יהפוך למארח. יש משהו שוויוני יותר ביחסים בין הנותן והמקבל, ולפעמים גם אישי יותר, כי המארח מכניס את האורח אליו הביתה או לרכב.

בנוסף, יש פחות שיפוטיות - פחות משנה לי אם לאורח באמת אין אוכל או מקום לישון והאם הוא באמת צריך את האירוח שלי. אני פשוט נותנת לו אוכל או מקום לישון כי אין לי סיבה לא לתת. יכול להיות שלאותו אדם יש מספיק כסף ללכת למסעדה, אבל זו לא סיבה שתגרום לי לא להזמין אותו לארוחה אצלי? יכול להיות שיש לו רכב משלו. אז מה? בגלל זה לא אקח אותו טרמפ?

הנתינה הזו, בלי שיפוטיות ובלי היררכיה היא נתינה שמאפיינת את משפחתו של אברהם.

ולסיום, רק רציתי להודות לאמא שלי שלימדה אותי לעולם לא לערוך שולחן לפני שחוזרים מבית הכנסת כי אולי יבוא אורח...

מיכל אפרתי. נשואה לשני ואמא לאוריאלי, שלומית, אלעד ונעמי.

בת כפר עציון ותושבת עין הנצי"ב (כרגע בשליחות במילאנו)

יועצת הלכה ומורה בבית הספר 'מרכז לענייני חינוך מילאנו'

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6>
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il